

УДК 004.032.6:[339.187.44:316.77]

РОЛЬ ФРАНШИЗ У СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА КУЛЬТУРУ І СУСПІЛЬСТВО

Базарна П.А., Солодов В.Д.

e-mail: polina.bazarna@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. МІРЕС
м. Харків, Україна

Franchises have become a powerful tool that shapes cultural trends, influences art and political discussions, with their characters defining new social movements. They not only create entertainment but also adapt to contemporary challenges, offering deep narratives and complex characters that reflect real human conflicts and values.

Франшизи відіграють важливу роль у сучасній культурі, формуючи соціальні наративи та впливаючи на світогляд аудиторії. Вони виступають не лише розважальним продуктом, а й засобом трансляції ідей, що визначають колективну свідомість. Персонажі франшиз стають культурними символами, а їхні історії – основою новітньої міфології. Від класичних супергероїв, таких як Бетмен чи Супермен, до сучасних феноменів на кшталт серіалу "Аркейн" – ці образи впливають на мову, моду та навіть суспільні рухи, об'єднуючи людей різного віку та соціального статусу.

Франшизи на зразок "Зоряні війни", "Гаррі Поттер", Marvel і DC виходять за межі комерційного успіху, пропонуючи багаторівневі наративи, що віддзеркалюють суспільні цінності та етичні дилеми. Наприклад, "Зоряні війни" символізують боротьбу проти авторитаризму, тоді як "Гаррі Поттер" акцентує увагу на питаннях особистісного вибору та соціальної відповідальності. Ці франшизи створюють інтелектуальний простір для обговорення фундаментальних питань людського існування.

Сучасні франшизи адаптуються до соціальних викликів, інтегруючи складні сюжетні лінії та персонажів із багатовимірною мотивацією. Наприклад, "Аркейн" досліджує проблематику класової нерівності, ментального здоров'я та наслідків травматичного досвіду, виходячи за межі традиційного формату розважального контенту. Таким чином, франшизи трансформуються у платформу для обговорення ключових суспільних проблем, включаючи екологію, права людини та рівність.

Персонажі відіграють центральну роль у розвитку франшиз. Супергерої, такі як Людина-Павук чи Залізна Людина, втілюють ідеали героїзму, тоді як антигерої на кшталт Джокера чи Дарта Вейдера демонструють складність морального вибору. Легендарні образи, такі як Йода чи Гендальф, уособлюють архетипи мудрості та наставництва. Завдяки цьому цитати та символіка цих персонажів стають впізнаваними на глобальному рівні, інтегруючись у культуру.

Відеоігрові франшизи також мають значний культурний вплив. Лара

Крофт зруйнувала гендерні стереотипи у геймінгу, а Маріо став символом кількох поколінь гравців. Такі персонажі вплинули не лише на ігрову індустрію, а й на моду, мистецтво та навіть наукові розробки, роблячи відеоігри частиною глобальної культури.

Вплив культових франшиз виходить далеко за межі екрану – вони формують субкультури, надихають мистецтво, впливають на політичні рухи та рекламу. Косплей, фанатські фестивалі та тематичні заходи є свідченням того, що ці історії стають не просто розвагою, а частиною ідентичності їхніх прихильників.

Технологічний прогрес суттєво змінює процес створення франшиз, впливаючи не лише на їхній візуальний стиль, а й на саму структуру оповіді. Сучасні нейромережі та штучний інтелект дедалі частіше використовуються для написання сценаріїв, генерації анімації та дизайну персонажів. Вони дозволяють розробникам швидко тестувати різні концепти, створювати реалістичні моделі героїв і автоматизувати численні творчі процеси. Це відкриває нові можливості для розвитку індустрії, скорочуючи час і витрати на створення контенту, а також спрощуючи роботу митців та дизайнерів.

Однак використання штучного інтелекту в творчості має і свої ризики. Попри ефективність у генерації контенту, автоматизовані системи часто працюють за алгоритмами, що базуються на наявних шаблонах і трендах. Це може призводити до одноманітності у створених персонажах та історіях, оскільки штучний інтелект генерує варіації вже відомих рішень, а не продукує справді нові й нестандартні ідеї. Крім того, навіть найдосконаліші алгоритми поки що не здатні повністю відтворити тонкі нюанси людської емоційності, інтуїтивний підхід до наративу та глибину авторського задуму.

Занадто широке використання нейромереж у дизайні та сценарному мистецтві може призвести до втрати унікальності й художньої цінності франшиз. Персонажі, створені штучним інтелектом, ризикують стати надто шаблонними, позбавленими індивідуальності та глибини. Вони можуть не мати тієї особливої харизми, яка робить героїв улюбленими серед глядачів. Тому, незважаючи на технологічний прогрес, важливим залишається баланс між автоматизацією та творчим підходом людини, щоб франшизи продовжували залишатися яскравими, оригінальними та емоційно наповненими.

Майбутнє культових франшиз і персонажів залежить від здатності адаптуватися до нових технологічних реалій і соціальних викликів. Деякі класичні образи залишатимуться актуальними завдяки переосмисленню та осучасненню, тоді як на горизонті з'являтимуться нові ікони, що відображатимуть дух часу. Франшизи – це не просто історії, а живий організм, який еволюціонує разом із суспільством, формуючи його культуру і цінності, і їхній вплив лише зростатиме в майбутньому.